

Tá Jógvan Sundstein vaskaði sínar hendur

DAGBLADIÐ 21. OKTOBER 1981 - SÍÐA 7

Aftursvar til Erlend Patursson

I Öyggaftindi nr. 68 hevur tú eitt opið brev til min sum formann Fólka flokksins. Brevið segir seg

um tina metan av skrivning Dagblaðsins, og tú endar við at siga, at um ikki Fólka flokkurin annað

hvert slutt alt samband við Dagblaðið ella skiftir út blaðstjóran Tass, so hevur allar flokkurin á byrgd av tí mannahatursligari, politiski, ikki hetta blað

Harna Erlerndur Patursson, fyrst av allum ynski eg at fáa fast, at tá tú í brevi tinnu talar um mannahatur, so er tað tin meining av skrivning Dagblaðsins. Tá vil siga tað sama sum, at tú setir teg til donarsvør eitt blað

og serliga ein manni útatan at gera samanburð við færoyska flokkurin. Tá er tað eini dónskari, blað skrivning annars. Tann sum í mong ár hevur litið færoysku blaðini, man hals hava lagt til merkis

at fyrri seg all gældur, at tey í stórum mun fremja eina persónligu grein, sum hvarvi tenir neksum upp lyvandi ella órúsum positivum endamáli.

Harumframt havi eg mangan verið óansdur við tað, sum hevur staðið í Dagblaðnum, og serliga við máttinum, tað er sagt uppa. Sjálvt skrivningarlagið byður mær mangan imóti, men tað ger tað eisini í hinum blaðnum.

Sibani koma vit til spurningin um Fólka flokkurin og Dagblaðið. Fyrst av allum skal slást fast, at flokkur og blað eru hvar sitt. Fólka flokkurin er ein politiskur flokkur við avísari stevnu, sum vit tingmenn hava sum hævugrundarlag undir arbeiði okkara. Henda stevnu skínur sigur millum annað, at «flokkurin er ein liberálur, sosialur og demokratiskur sjálvsýndur flokkur». Eisini stendur, at «flokkurin vil verja demokratiátt stýrslag í Føroyum, og halda fast um og verja ognarrættin og persónliga frælsið». Alt hetta ber í sær, at flokkurin gongur móti øllum, sum ber beiti av mannahatri. Tvertur móti virkar flokkurin fyrri allari tí tolerans, sum er mæglig innan fyrri eitt velt skipað demokratiast reftarmálag.

Hetta okkara frælsisýðarmál fer eisini við sær, at vit innan flokksins hava rættliga víðir

fyrsta átti ein slík grunn angantið at verði komið í blaðið. Harneft var hon bæði í sinum innhaldi og í uppsetningu purk forkastlig.

Harumframt havi eg mangan verið óansdur við tað, sum hevur staðið í Dagblaðnum, og serliga við máttinum, tað er sagt uppa. Sjálvt skrivningarlagið byður mær mangan imóti, men tað ger tað eisini í hinum blaðnum.

Sibani koma vit til spurningin um Fólka flokkurin og Dagblaðið. Fyrst av allum skal slást fast, at flokkur og blað eru hvar sitt. Fólka flokkurin er ein politiskur flokkur við avísari stevnu, sum vit tingmenn hava sum hævugrundarlag undir arbeiði okkara. Henda stevnu skínur sigur millum annað, at «flokkurin er ein liberálur, sosialur og demokratiskur sjálvsýndur flokkur». Eisini stendur, at «flokkurin vil verja demokratiátt stýrslag í Føroyum, og halda fast um og verja ognarrættin og persónliga frælsið». Alt hetta ber í sær, at flokkurin gongur móti øllum, sum ber beiti av mannahatri. Tvertur móti virkar flokkurin fyrri allari tí tolerans, sum er mæglig innan fyrri eitt velt skipað demokratiast reftarmálag.

Hetta okkara frælsisýðarmál fer eisini við sær, at vit innan flokksins hava rættliga víðir

menur. Vit hava plána fyrri ymskum sersjónarmálum, innan hysis orðskiftum og nýggjum hugskotum. Vit munast til orð Kennedy's sala, tá hann skrivaði, at «ti flokki er ikki í longdini liv lagað, sum í nini stundun eftir semja, disiplin og viðgangi fer vit, at hann ikki tolar nýgg hugskot, ófærar gerir ella reboisk af línu». Hesi frælsis og toleransýðarmál, sum eru mæglig í okkara stevnu, vilja vit ikki ganga frá.

Dagblaðið verður útgevið av einum partafelagi, P/F Dagblaðið. Tað er nevndin í hesum felagi, sum setir blaðstjóran. Av ráðstáringum orðkoma um hetta felag ein figgarstaði frá flokknum, um bertussáð frá hesum flokknum og blaðið hver sit og óvert av hvar øru. Hesi er eisini at bláðstjóran í Dagblaðnum, sum eisini er tingmaður, næstan alt skrivar sínar blaðgreinar við nevni undir. Tá vil siga, at hann sjálvir leggur dent á, at innihaldið av hansara persónliga ályrd.

Harna Erlerndur Patursson, blaðstjórin verður ikki uttan, sum eftir tað sum frá sær. Heldur ikki, um eg skuldi givið tað tað. Tað er bert nevndin í partafelagnum, Dagblaðið, sum hevur hesa heimild.

Jógvan Sundstein

Undirritaði havi leingi ætlað at koma við eini viðmerking til tað svar Jógvan Sundstein gav Erleendi Patursson uppá hansara spurning um støðuna hjá Jógvan og fólka flokkinum til skrivningina í floksblaðnum. Mangan hevur verið sóknast eftir eini støðutakan frá leiðsluni í fólka flokkinum, og tí er tað spei, at henda støðutakan tá hon nú kemur frá sjálvum floksformanninum, skal fara afturvið borðinum mestsum í tøg.

Er blaðið hjá fólka flokkinum ikki verri enn onnur blað?

Hvat svarar so Jógvan? Jú, fyrst og fremst heldur hann, at hansara floksblaðið er ikki verri enn onnur blað. Føroysk blaðskrivning hevur altíð verið ljót og her er eingin munur millum hansara floksblaðið og øll hini blaðini. Fyrst skal sigast, at hetta er ein vónalig umfærsla, sum avgjørt ikki nakað hald er fyrri. Vit eru fleiri sum hava litið blað í mong ár, og tað er rætt, at nakað serliga uppbyggilig hevur hon ikki verið. Men skrivningin hevur to mestsum altíð verið hildin innan ávisar rammur, og sigast kann, at tað persónar hava verið fyrri skotum, so hevur tað altíð verið talan um almennar persónar. Vanligir borgarar hava altíð fingið frið, og tí hevur skrivningin í blaðnum vanligar verið eitt slagsmál millum lögtingsmenn, blaðstjórar og onnur, sum flest øll kendu. Her kom ein skillig broyting í, tá Dagblaðið fekk ein nýggjan blaðstjóra. Nú hendi tað ferð eftir ferð, at vanligir borgarar, sum á fult lógigan hátt gjørdur brúk av teirra lógiga rætti antin at hava eina politiska áskoðan, sum ikki samsvaraði við fólka flokkinn, ella sum nýttu tann rætt, sum lógin kundi geva teimum til ymsar sømdir, ikki kundu føla seg trygg, men kundu uttan nakra ávarðing verða úthongd í fólka floksblaðnum á ein hátt, sum bert kundi uppfatast sum forfylgning. Tað er skeivt her at nevna øll dømini sum finnst. Hesi fólk skulu fáa frið nú, men Brix sakir er sera eykend fyrri ta virðing fólka floksblaðið hevur fyrri tí einstaka borgaranum. Kann Jógvan nevna nakað dømi um, at ein privatur borgari hevur verið noyddur í rættin fyrri til reinsa seg fyrri fólkskum ákærum uttan í hesum fœrum. Tað skal eisini slást fast, at tað er serliga henda tilvildarlaga átsókn av tilvildarligen borgarum sum hevur argað fólk, og sum tey hava mótmælt.

Eitt annað dømið har fólka floksblaðið hevur verið «undangongublað» er tann miðvisi hetsur móti bólkum í samfelagnum og tann intolerans, sum miðvist verður sáðað viku eftir viku.

Eitt annað er so tað, at fólka floksurgan við sini skrivning hevur drigið alla blaðskrivning niður í eitt runudýki. Vit eru øll menniskju, og tað eru tey fægstu, sum duga at venda hin kjálkan til, tá vit fáa undir vangan, og svarað verður sjálvsagt á sama hátt. Um Jógvan skuldi havt rætt í tí, at hini blaðini ikki eru frægari enn Dagblaðið, tað mátti annars verið ein vána troyst, so er tað fyrst og fremst fólka floksblaðnum vit kunnu takka fyrri tí.

Hvussu frælsur er fólka flokkurin

Tað sum Jógvan siðan ferir fram er enn meira áhugavert. Hann sigur Fólka flokkinn vilja verja demokratið og persónliga frælsið í Føroyum. Tí er flokkurin imóti manna jagstnan og intoleransu. Men, sigur Jógvan, tað at flokkurin er so frælsur merkir, at eisini pláss er fyrri ymskum sersjónarmálum. Og so skilst í teimum rættuliga innballeddu setningum sum fylgja, at fólka flokkurin er so rúmur og frælsur, at hann saktans eisini kann hýsa teirri intoleransu og manna jagstnan, sum kemur til sjónar í floksblaðnum. Orsakað Jógvan: Men hetta er tá eitt makaleyst húklari og duplutmoralur, og vátta hetta bert tað, sum ofta hevur verið sagt um fólka flokkinn, at hann lutvist vil spæla tann «peni» flokkurin, sum vil verja frælsið

o.s.fr., men sum so sanniliga einki hevur imóti at onkur ger tað skitna arbeiðið.

Men hvussu samsvara so hesi sjónarmið, at vilja verja persónliga frælsið og so hava ódmærkað innan floks frælsið? Jú, fyrst og kunnur vit siga, at tað letur seg als ikki gera, og tað er fólka flokkurin besta prógvum. Fyrst og fremst kunnur vit siga, at floksblaðið hjá Jógvan meira enn nakað annað hevur skert skrivfrælsið í Føroyum. Skal skrivfrælsið hava nakað innihald so mugu fólk kunnur koma fram við teirra sjónarmiðum ótarnað, og soleiðis at tey ikki verða generað bert tí tey hava eina hugsan, sum ikki øll hava. Men tað ber als ikki til at hava orðskifti í blaðnum longur. Og tað er fólka floksblaðnum fyrri at takka. Royndirnar visa nevniliga, at tey sum koma fram við meiningum sum ikki hóva fólka floksblaðnum, kunnu rokna við at fáa eina slíka viðferð, at fólk velja heldur at tuga, har tey undir vanligum umstøðum vildu komið alment fram. Eitt dømi er tað orðskifti sum einaferð var um almannamál. Tey sum lutóku í hesum orðskifti, og sum vóru ósáð við DB, vórðu so hunddaðkað, og so nógvir óseikir persónar vórðu óseikir uppi, at tað er helt vist, at tað verður ongantið nakað orðskifti um almannamál aftur. Hóast mangar ástianir lat hvørki Jógvan ella nakar annar í fólka flokkinum við seg koma av teirri viðferð, sum ofrini hjá DB fingur, og sum var so grov, at tað ber ikki til at endurtaka. Vit eru fleiri sum minnst!

Eitt annað dømi: Siðsta

summar kom ein prestur við uppskoti um at stovna ein felagsskap, sum skuldi virka fyrri friði. Her var bert tosað alment um frið uttan at nakað av stórveldnum á nakran hátt vórðu nevnd. Men í tí næsta DB var sami prestur úthongdur sum orðsáveindir hjá russum á ein hátt, at lesarin skuldi skjilja at presturin hevði stuðlað Sovjet. Sjálvsagt varð einki orðskifti um hetta mál og verður tað heldur ikki.

Kommunistar og ógudilig

Hetta er jú eitt gamalt vápn at hanga fólk út sum kommunistar ella russarvinir, tá sjónarmiðini ikki passa einum, og tað kann eisini lata seg gera innan frælsiskarmarnar hjá fólka flokkinum. Men sjálvsagt: Joseph McCarthy bjargaði sinum politiska livi við at forfylgja sinum medborgarum við at skýra teir kommunistar, hvi skal fólka flokkurin so ikki sleppa at bjarga sær nakrar atkvøður á somu konto.

Tað sum to býður mest imóti í floksblaðnum hjá Jógvan er tann vamliga blandingin av kristindómi við áhugamálini hjá fólka flokkinum. Minni tespuligt verður tað ikki tá ein veit, at hetta verður gjørt fyrri at tekkjast eini ávísar samkomu, har nógvar atkvøður eru at heinta.

Tí er tað eitt fint vápn at kunna skira fólk ógudilig og at vera í part við illamann. Hver veit um tá ikki nakrar atkvøður kunnu faast frá hinum partinum. Eg ivist í um Jógvan Sundstein hevði hildið tað verið so stutt-

ligt at sæð eitt av sinum børnum hongt út í blaðnum sum umboð fyrri Antikrist ella sjálfan illamann. Tað eru bert fáir mánaðir síðan, at eini eldri hjún, sum annars eru samkomufelagar hjá Jógvan, sóu eitt av teirra børnum hongt út í DB júst á henda hátt! Tað samsvarar væl eisini við frælsið hjá fólka flokkinum, tí eingin mótmælti sjálvt tað.

Tað er ikki so langt síðan, at vit sóu sjónleikin «Haturfuglar». Har vóru fólk hongd í hópatali, tí tey skuldu vera í hóslog við Satan. Hetta hendi fyrri 300 árum síðan, men fólka flokkurin er ikki komin longur enn til miðöldina.

Innan floks frælsið í fólka flokkinum gongur enn víðari. Tað gongur so langt sum til at vanvirða fólk fyrri teirra útsjón. Hetta minnir margháttliga nógv um yvirmenniskjaleruna hjá nasistum. Tá nú fólka floksmenn eru so grammir at stevna, tí teir eru kallaðir fasistar, er vert at nevna, at nettupp yvirmenniskjaleruna hevdu nasistar fram um fasistar, so fólka flokkurin er sanniliga í góðum selskapi. So tað fellur væl eisini innan fyrri frælsið hjá fólka flokkinum, tá blaðstjórin um nakað somu tíð sum hann háðaði ein persón fyrri sína útsjón boðaði á, at hann hevði sitið á einum fundi og sungið m.a. Die Fahne Hoch.

Vit kunnu hildið áfram, men vit kunnu longu nú siga, at tað er einki uttan lótar, tá Jógvan sigur fólka flokkinn vilja verja demokratið og persónliga frælsið í Føroyum. Tað einasta frælsið sum fólka flokkurin higartil hevur

vart er frælsið hjá hansara málgaði at gera seg inn á annarheidis hugsandi og at útbreidda mest møguliga intoleransu í hesum landi, sum um vit ikki høvdu nóg nógv av hesum frammanundan. Persónliga frælsið hevur fólka flokkurin í hvussu er ikki rætt fingurin fyrri at verja.

Jógvan Sundstein varð herfyri í einum blaði spurður um dulnevnd lesarabrev. Jógvan svaraði aftur, at tey vóru ein marra fyrri okkara samfelag. Men man ein av orðskiftum til at fólk hveppa seg við at leggja navn til ikki liggja nettupp hjá fólka flokkinum og hansara blaði. Her kundi sjálvransakan verið nyttug.

Hvat er orðskifti?

Tann sum skrivar hesar reglur hevur onkuntíð verið munandi meira positivur fyrri fólka flokkinum enn nú, men ein flokk sum letur alt um seg ganga og tað bert fyrri at kunna skava allar hugsandi atkvøður til sín kann ein ikki halda nógv um. Og tað at avleiðingar er eitt ókent fyribrygdi í Føroyum og tað serliga í fólka flokkinum ger politikki í Føroyum til ta suggu hann er. Í donskum flokkum t.d. gongur ikki alt. Leiðslurnar í flokknum ansa væl eftir at eitt sindur av skili er í. Herfyri mátti ein javnaðarmaður á fólkingi biðja alment um fyrrgeving, tí hann hevði skotið ein annan tinglim við, at pápi hansara virkaði sum nasistur undir krignum. Og sjálvt hjá Glistrup varð eitt fólka floktsvalevni koyrt av listanum, tí hann varð dømdur fyrri rasismu. Marius Andersen helt seg ikki til reglurnar, og hann mátti rúka, hóast hetta kostaði flokkinum atkvøður. Ivist ikki í, at danski javnaðarflokkurin bæði kann sigast at verja persónliga frælsið hjá einstaklinginum og at hava neyðugt innan hysis frælsið. Men tað merkir ikki, at ein kann uppføra seg sum ein vil, sjálvsagt.

Tað kann ein í Føroyum, og tað serliga í fólka flokkinum, har einki mark er. Skal bert enda við at siga, at intill 21. oktober vóru vit fleiri, sum hóast politiskt ómátt Jógvan Sundstein, høvdu roknað við at hann fór at bota um reinferð í færoyskum politikki, og tað hevði so sanniliga eisini verið tørvur á. Men aftaná at Jógvan hevur vaskað sínar hendur í svarinum til Erlend kunnur vit bert ásanna, at hagani er ikki nógv at vænta.